

Engelska eller svenska?

**Om de svenska lärosätenas språkval
och språkanvändning sett ur
ett terminologiskt perspektiv**

Anna-Lena Bucher,
Terminologikum TNC

Seminarium i Bergen den 26 november 2013

Terminologikum TNC

- har regeringens uppdrag att "genom terminologiarbete verka för en effektiv fackspråklig kommunikation i svenskt näringsliv och i samhället".

Finansieringen av det statliga uppdraget kommer via Näringsdepartementet.

www.tnc.se

Språklagen (SFS 2009:600)

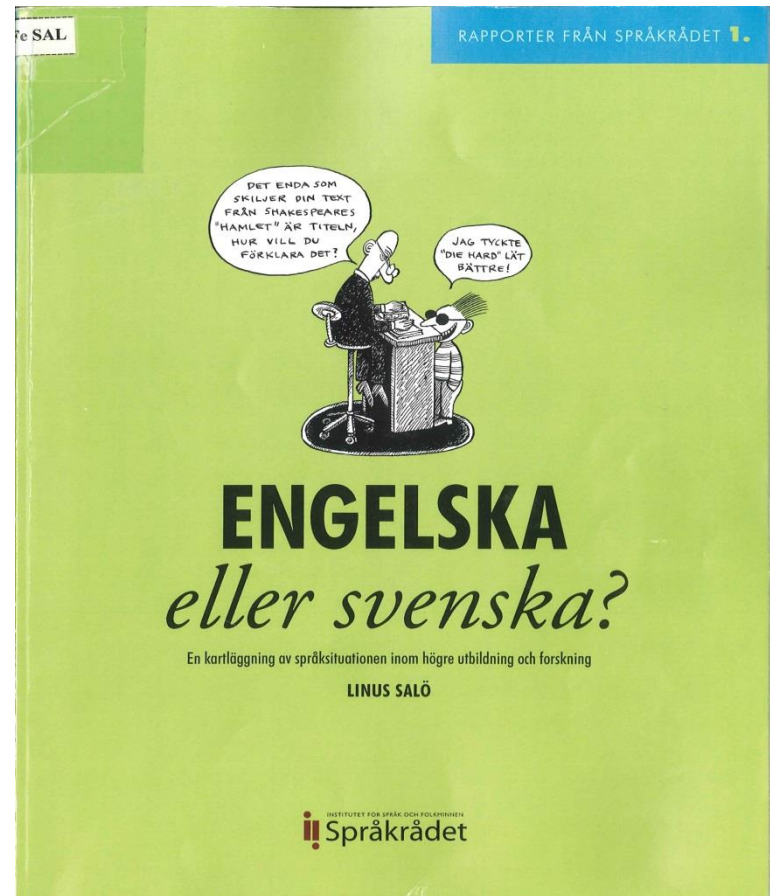
12 § Myndigheter har ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, används och utvecklas.

"Engelska eller svenska?"

En kartläggning av
språksituationen inom högre
utbildning och forskning"

Linus Salö, Språkrådet (i
Sverige), 2010

ISBN 978-91-7229-067-9

Några fakta

- Sverige har 46 lärosäten ...
- ... av vilka 33 är statliga
- De andra är stiftelser med mera.
- Det finns ingen lag eller förordning med någon tvingande regel om språk i undervisningen.
- En femtedel av all högre utbildning ges på engelska ...
- ... men största delen är på avancerad nivå: två tredjedelar av master- och magisterprogram ges på engelska.

Några fakta: avhandlingar

- Nästan 90 % av alla avhandlingar är engelskspråkiga:
 - 94 % inom det naturvetenskaperna
 - 65 % inom det samhällsvetenskaperna
 - 37 % inom humaniora.
- Andelen engelskspråkiga avhandlingar med sammanfattning på svenska ökar under 2000-talet till cirka 33 % (från tidigare cirka 10 %).

Konsekvenser av ett språkbyte

- **Domämförlust**

”Det språk som inte används inom en domän tappar med tiden uttrycksmedel; det handlar om brist på begrepp.”

- **Kapacitetsförlust**

”Det är särskilt svårt att tillägna sig abstrakta ämnesbegrepp när man inte helt och fullt behärskar undervisningsspråket.”

”All ämnesinlärning bygger på förmågan att förstå det språk som undervisningen ges på.”

Linus Salö, 2010

OM VI MED SPRÅKKUNSKAPER MENAR BREDD,
DJUP OCH KÄNSLA FÖR NYANSER & STILNIVÅER,
SER FAKTISKT STADIERNA UT SÅ HÄR:

Lärosätenas språkdokument

37 lärosäten svarade på Språkrådets enkät 2009:

- 9 lärosäten hade ett språkdokument.
- 28 lärosäten hade inget språkdokument.
- 2 enskilda fakulteter hade språkdokument.

Några språkdokument har tillkommit, bland annat på Sveriges Lantbruksuniversitet (2010), Stockholms universitet (2011) och Karlstads universitet (2013).

Vad sägs om terminologi?

Karlstads universitet:

”Det är därför viktigt att **universitetets anställda och studenter upprätthåller och vidareutvecklar svensk terminologi** och kan informera och tala om sin kunskap på ett klart och begripligt sätt.”

”Alla forskare ska bidra till svensk terminologibildning inom sina områden.”

Vad sägs om terminologi?

Stockholms universitet:

”Alla vetenskapsområden ska kunna kommuniceras på klar och begriplig svenska och engelska. **Universitetet ska** därför värna om och sträva efter att inom alla vetenskapsområden **utveckla en adekvat terminologi på svenska** med svenskpråkiga textmönster.”

Vad sägs om terminologi?

Kungliga Tekniska Högskolan (KTH):

”Lärare bör sträva efter att i sin undervisning på svenska använda och lära ut svenska facktermer och i samarbete med kolleger inom och utanför KTH skapa svenska facktermer för nya företeelser.”

Vad sägs om terminologi?

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU):

”SLU använder och utvecklar svensk terminologi inom sina fackområden. SLU bidrar till den svenska Rikstermbanken.”

Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU)

- Språkkoordinator anställd 2012 för att omsätta språkpolicyn i praktiken.
- Tvåspråkiga ordlistor för metaterminologin.
- Terminologi för att kunna samverka med samhället i stort (om lantbruk, veterinärmedicin, vattenbruk).
- Terminologisk medvetenhet hos lärare och studenter.

Översättningordlistor, exempel

Musikteoretiska termer (engelsk-svensk):

Anacrusis = upptakt

Anticipation = föruttagning

Demisemiquaver = 32-delsnot

Lead sheet symbols = ackordanalys

Second inversion = kvintläge

Semiquaver = 16-delsnot

Algoritmer, datastrukturer och komplexitet (svensk-engelsk):

beräkningsbarhet = computability

girig algoritm = greedy algorithm

grannlista = adjacency list

kant = edge

latmanshashning = lazy hashing

Svensk-engelsk ordlista för den högre utbildningen

Regeringen gav dåvarande Högskoleverket i uppdrag 2007 att göra en svensk-engelsk ordlista över **den högre utbildningen i Sverige**.

TNC anlätades från början.

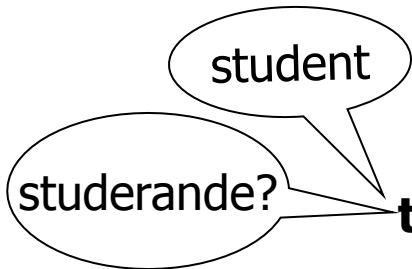
I regeringsuppdraget stod inget om definitioner, Högskoleverket hade heller inte räknat med att det behövdes.

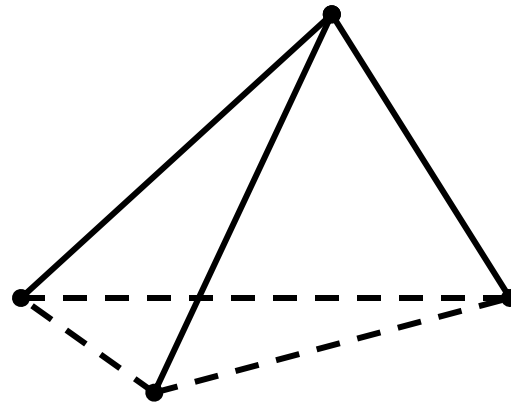
begrepp

referent

term

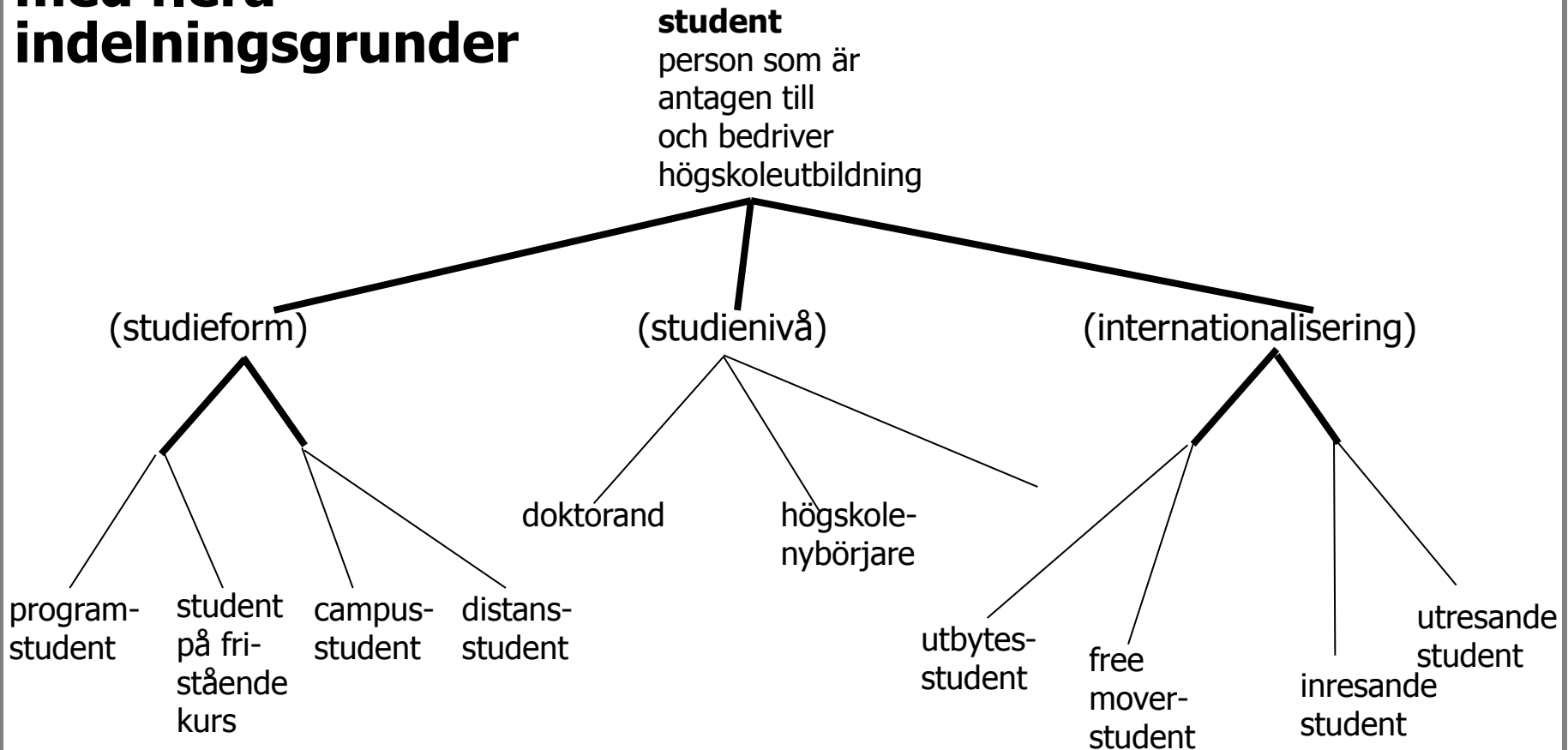

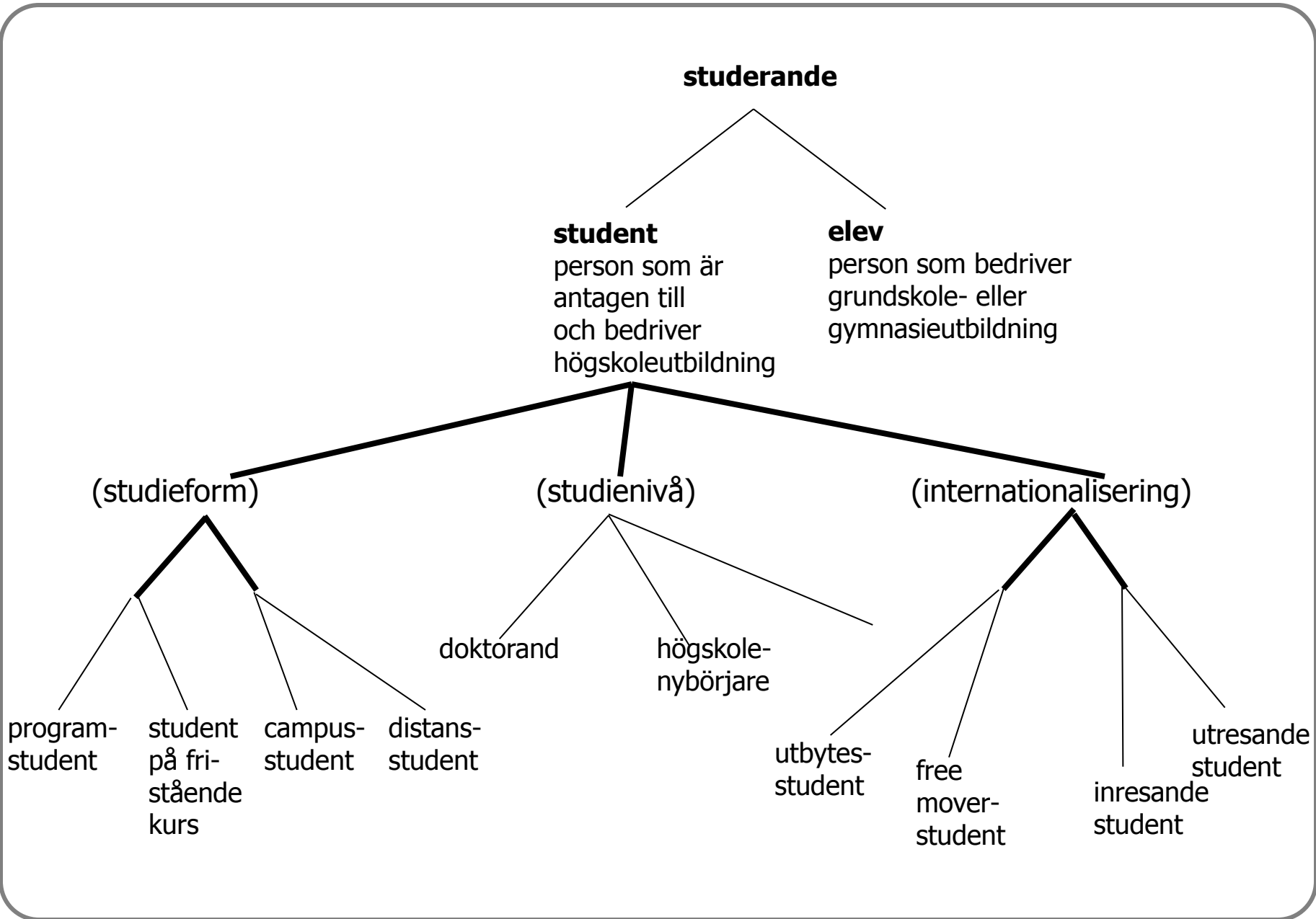
definition

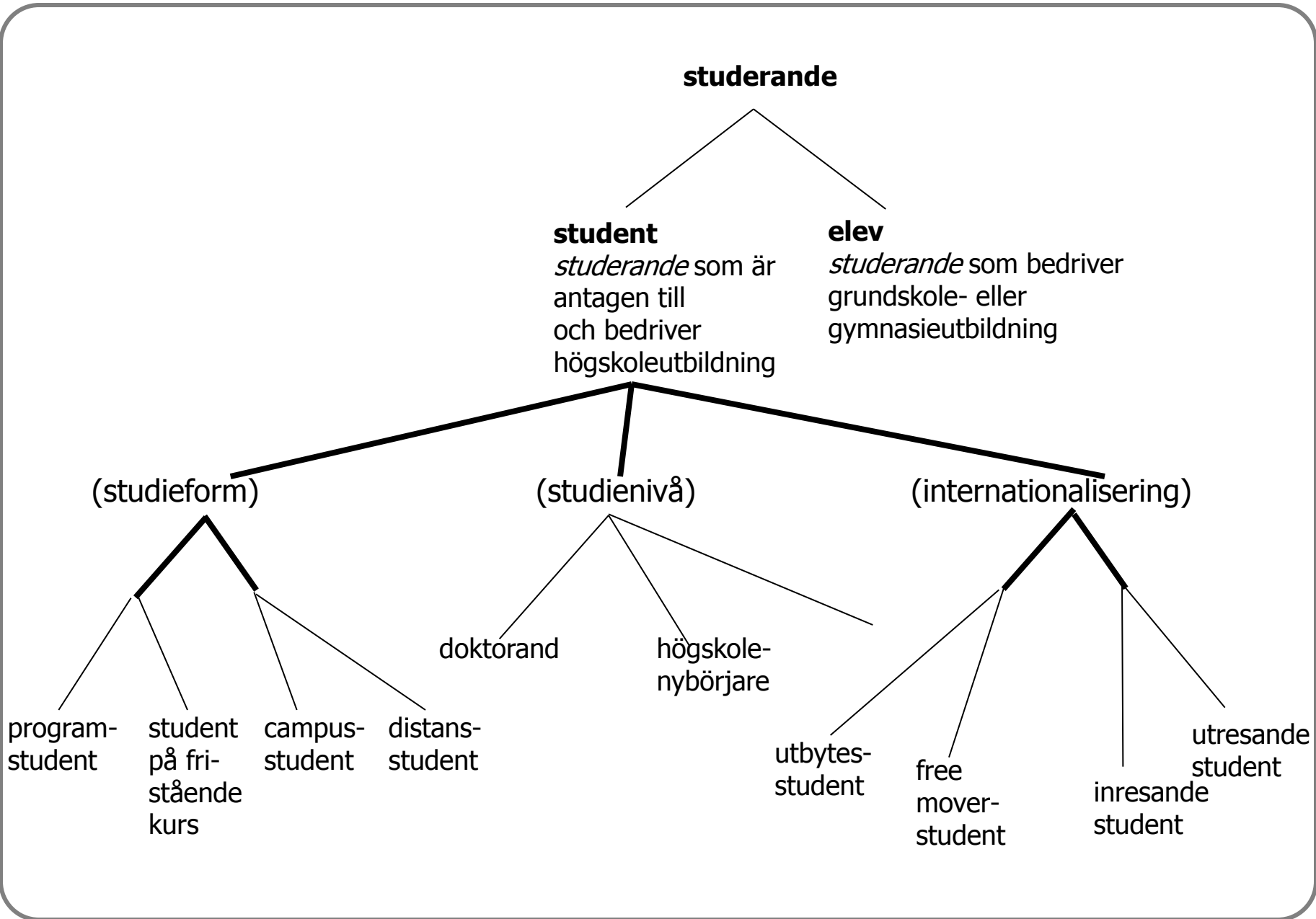
person som är antagen till
och bedriver högskoleutbildning

Flerdimensionellt generiskt begreppssystem med flera indelningsgrunder

- Ingångssidan
- Enkel sökning
- Utökad sökning
- Källor
- Senaste nytt
- Frågor och svar
- Hjälp

[Enkel sökning](#) > Termpost

Termpost 1 av 55

[Nästa >>](#)

SVENSK TERM:	student
DEFINITION:	person som är antagen till och bedriver högskoleutbildning
ANMÄRKNING:	Med högskoleutbildning avses utbildning inom universitet och högskola på såväl grundnivå och avancerad nivå som forskarnivå.
SE ÄVEN:	högskoleutbildning
ENGELSK TERM:	student
KÄLLA:	Högskoleverket, Informationsavdelningen: Svensk-engelsk ordbok 2011 Synpunkter på denna termpost?

[Tillbaka till träfflistan](#) | [Ny sökning](#)

[Nästa >>](#)

Terminologicentrum TNC förvaltar, utvecklar och underhåller Rikstermbanken.

Senaste uppdatering: 7 augusti
Systemversion 0.97.42J © Terminologicentrum TNC

student

(studier med utbytesprogram eller ej)

("studier borta eller hemma")

utbytesstudent

student som deltar i
högskoleutbildning genom
ett utbytesprogram

freemoverstudent

student som utan att
delta i utbytesprogram
ordnar sin högskole-
utbildning i annat land

inresande student

utländsk student som
bedriver
högskoleutbildning i ett
visst värdland

utresande student

student som
bedriver högskole-
utbildning
utomlands

[Ingångssidan](#)[Enkel sökning](#)[Utökad sökning](#)[Källor](#)[Senaste nytt](#)[Frågor och svar](#)[Hjälp](#)[Enkel sökning](#) > Termpost

Termpost

SVENSKA TERMER:

freemover-student

freemoverstudent

DEFINITION:

student som utan att delta i utbytesprogram ordnar sin högskoleutbildning i annat land

ANMÄRKNING:

En freemover-student kan vara såväl en svensk student som reser utomlands för studier som en utländsk student som reser till Sverige för studier. Det kan också vara en student som deltar i högskoleutbildning via utbytesavtal mellan stater, alltså inte via avtal direkt mellan lärosäten.

SE ÄVEN:

[utresande student](#), [utbytesstudent](#), [inresande student](#)

ENGELSKA TERMER:

non-exchange student

free mover

KÄLLA:

[Högskoleverket, Informationsavdelningen: Svensk-engelsk ordbok | 2011](#)[Synpunkter på denna termpost?](#)[Tillbaka till träfflistan](#) | [Ny sökning](#)

Hur samverka med samhället i stort om terminologi?

- Bilda brett sammansatta termgrupper!
- Förebilder:
 - Svenska datatermgruppen
 - Svenska biotermgruppen
 - Svenska optiktermgruppen

Svenska optiktermgruppen

diode bar, se **diodrad**

diodmatris

grupp av dioder som är tvådimensionellt anordnade och riktade åt samma håll

Använd *diodmatris* för eng. *two-dimensional diode array*.

Kommentar

Dioderna kan vara detektorer, lysdioder eller laserdioder. Se även detektormatris och diodrad. 1998-09-04

diodrad

grupp av dioder som är endimensionellt anordnade och riktade åt samma håll

Använd *diodrad* för eng. *diode bar* eller *linear diode array*.

Kommentar

Dioderna kan vara detektorer, lysdioder eller laserdioder. Se även detektorrad och diodmatris. 1998-09-04

Förstasidan

Sök bland termer

Organisation

Om Biotermgruppen

Vill du vara med?

Länkar

In English

Förstasidan

Svenska biotermgruppen

Sökord:

SÖK

Visa:

- termposter och termfrågor
 bara termposter bara termfrågor

[Index](#) (visa alla termer och termfrågor)

ABCDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZÅÖ

Du har fått följande träffar på *genom*:

Termer

amfipatisk
 apoptos
 celldifferentiering
 diploid
 DNA
 DNA-virus
 domän (1)
 endocytos
 epigenetik
 exon
 fenotyp
 flödescytometri
 funktionsgenomik
 fylogenetisk systematik
 gen
 genetisk markör
 genfusion
 genom
 genomik

Termpost

Huvudterm:**DNA****Ordklass:**

substantiv

Uttal:

Betoning på D eller A.

Böjn.regler:

(en DNA-molekyl), DNA:t, (flera DNA-molekyler, -na)

Synonym:

deoxiribonukleinsyra

Definition:

[nukleinsyra](#) som består av [deoxiribonukleotider](#) och som utgör [genomet](#) hos alla kända [organismer](#) och vissa [virus](#)

Anmärkning:

DNA bär den ärftliga informationen, [generna](#), men allt DNA utgör inte gener. Det är sekvensen, dvs. den inbördes ordningen hos nukleotiderna, som avgör molekylens genetiska informationsinnehåll. Den tredimensionella struktur som molekylerna i allmänhet har, dubbelspiralen, beskrevs av Francis Crick och James Watson 1953. Se även [centrala dogmen](#), [kromosom](#), [replikation](#).

Engelska:

DNA (deoxyribonucleic acid)

Inloggning för arbetsgruppen

(ej nödvändigt för sökning)

Användarnamn

Lösenord

Kom ihåg mig

Logga in

- [Glömt lösenordet?](#)
- [Glömt användarnamnet?](#)

Vad kan TNC hjälpa till med?

- Leda eller bistå termgrupperna.
- Hålla kortkurser i terminologi för lärare och studenter.
- Hjälpa till att göra parallellspråkiga termlistor.

Terminologisk medvetenhet behövs - hur höja den?

- Kurser i fackspråk och terminologi på lärarutbildningen för gymnasielärare.
- Ny kursplan 2011: Svenska 3 för den som ska läsa vidare på högskoleutbildning.

Terminologiskt medvetna studenter kan ställa bättre frågor om termer - både svenska och engelska!

Terminologiskt medvetna studenter kan ställa bättre frågor om termer, både svenska och engelska!

”Mycket lite finns att vinna på en maktkamp mellan språken. Engelskan hotar inte svenskan inom högre utbildning och forskning. Det gör bara ogenomtänkta strategier som inte tar hänsyn till de konsekvenser ett språkbyte kan innebära för ett språk och dess talare.”

Linus Salö, 2010

Varför **skäms** vi över att inte kunna uttrycka oss på engelska

MEN

skryter över att vi inte kan hitta rätt ord på svenska?